

Марија Ивановска

**Gender and Excellence
in the Making,**
European Communities, 2004.

Збирката текстови поместени во публикацијата *Gender and Excellence in the Making* се дел од семинарот насловен "Minimizing Gender Bias in the Definition and Measurement of Scientific Excellence", одржан на European University Institute (EUI) во Фиренца, 23-24 октомври 2003 година. Целта на семинарот – да се претстави тековната состојба во оценувањето на научната успешност и да се испита на кој начин критериумите и техниките на евалуација би можеле да бидат родово определени - е поддржан од редица истражувачи кои низ различни приоди ќе се обидат да го постават прашањето на родот и науката. Поточно, станува збор за родот и научната практика во контекст на прашањето за успешноста, квалитетот и надмоќноста на жените и мажите научници.

Според изложените трудови, успешноста како таква не претставува некаков универзален факт, нешто што е природно дадено или пак е супра-дисциплинарен факт. Успешноста во науката се состои од многу карактеристики коишто се исто така предмет на оценка и мерење. Тоталитетот на оценка на овие карактеристики треба да претставува показател на постигнувањата во науката, но како што забележуваат некои автори, тоа е невозможен потфат. Во крајна линија, успешноста во науката е конструкција која е

Marija Ivanovska

**Gender and Excellence
in the Making,**
European Communities, 2004.

Përmbledhja e teksteve të vendosura në botimin *Gender and Excellence in the Making* janë pjesë e seminarit me titull "Minimizing gender bias in the definition and measurement of scientific excellence", të mbajtur në European University Institute (EUI) në Firencë, 23-24 tetor të vitit 2003. Qëllimi i seminarit – të prezantohet gjendja aktuale në vlerësimin e suksesit shkencor dhe të hulumtohet se në çfarë mënyre kriteret dhe teknikat e evaulimit do të kishin mundur të përcaktohen gjinishëm – u mbështet nga një varg hulumtuesish të cilët nëpër qasje të ndryshme do të orvaten ta shtrojnë pyetjen e gjinisë dhe shkencës. Më saktësisht bëhet fjalë për gjininë dhe praktikën shkencore në kontekst të çështjes për suksesin, cilësinë dhe epërsinë e grave dhe burrave shkencëtarë.

Sipas kontributeve të dhëna suksesi si i tillë nuk paraqet ndonjëfarë fakti universal, diç që është dhënë natyrshëm ose është një fakt supradisiplinar. Suksesi në shkencë përbëhet nga shumë karakteristika të cilat gjithashtu janë lëndë vlerësimi e matjeje. Totaliteti i vlerësimit duhet të paraqesë treguesin e të arriturave në shkencë, por siç venë re disa autorë, kjo është një ndërmarje e pamundshme. Në fund të fundit suksesi në shkencë është konstruksion i cili varet nga shumë variabla sociale. A mund të themi se gratë janë më pak të pranishme në ballafaqime me

зависна од многу социјални варијабли. Можеме ли да кажеме дека жените се помалку присутни во соочувањата со водечките научни проблеми, доколку ги имаме предвид списоците на носителите на истражувачките проекти? Можеби токму спротивно. Отсуството или помалиот број жени-водачи на научните проекти не покажува ништо друго, туку статусот на жената во науката, научниот пазар и предрасудите што владеат на него.

Библиометриката не може да претставува објективен показател за успешноста. Постои асиметричност во присуството на научниците од Запад и од Исток во западните научни магазини и тоа само поради не-англосаксонскиот стил или традиција на изложување на идеите. Доколку не постават усогласени системи на евалуација кои би важеле подеднакво, ние не можеме да говориме за објективни анализи за присуството на жените во науката. Критериумите и показателите треба да се контекстуализираат, затоа што на тој начин најдобро ќе се одразат тековните интереси на жените во науката и нивното присуство на универзитетите. Тековните показатели укажуваат дека хуманистичките и социјалните науки се доминантни во интересирањето на жените. Меѓутоа, во таква ситуација, можеме ли да го поставиме прашањето за успешноста во релација на метафизичката дихотомија на природните и на општествените дисциплини за кои англосаксонските таксономии тврдат дека и не се вистинска наука или дури дека општествени дисциплини воопшто не се наука. Колку ли жени ќе останат надвор од науката, доколку и понатаму се придржуваме до таквата поделба? Сексизмот во науката на тој начин продолжува да постои одразувајќи го ставот за меките-женски и тврдите-машки науки дисциплини.

problem et prijatara, po qe se i kemi parasysh listat e bartesve te projekteve shkencore? Ndoshta pikërisht e kundërta. Mungesa ose numri më i vogël i grave udhëheqëse të projekteve shkencore nuk tregon asgjë tjetër, por statusin e gruas në shkencë, në tregun shkencor dhe paragjykimet që mbretërojnë aty.

Библиометриката не може да претставува објективен показател за успешноста. Ekziston asimetri në praninë e shkencëtarëve të Perendimit e të Lindjes në magazinat shkencore perendimore edhe atë vetëm për shkak të stilit ose traditës joanglosakson të të shtruarit të ideve. Po qe se nuk ekzistojnë sisteme të harmonizuara të evaulimit të cilat do të vlenin njësoj, ne nuk mund të flasim për analiza objektive për praninë e grave në shkencë. Kriteret dhe treguesit duhet të kontekstualizohen, për shkak se nëa atë mënyrë më së ri do të pasqyrohen interesat aktuale të grave në shkencë dhe prania e tyre nëpër universitete. Treguesit aktualë tregojnë se shkencat humaniste e sociale janë dominante në interesimin e grave. Ndërkaq në një situatë të tillë, a mund ta shtrojmë pyetjen për suksesin në relacionin e dihotimisë metafizike të disiplinave shoqërore për të cilat taksonomitë anglosaksone pohojnë se dhe nuk janë shkencë e vërtetë ose madje se disiplinat shoqërore nuk janë fare shkencë. Sa gra do të mbeten jashtë shkencës, nëse edhe më tutje e përmbajmë atë ndarje? Seksizmi në shkencë në këtë mënyrë vazhdon të ekzistojë duke pasqyruar qëndrimin për disiplinat e butafemërore dhe të forta-mashkullore shkencore.

Përkthim: Lindita Ahmeti